

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org

ISSN:2148-5321

DOI: 10.31771/jrtr.2019.43

EKOTURİZMİN ETKİLERİ VE DESTİNASYON AİDİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ: GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ

Eray TURPCU^a

Nazik ÇELİKKANAT PASLI^b

^a Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Giresun, Türkiye. (eray.turpcu@giresun.edu.tr)

^b Giresun Üniversitesi, Bulancak Kadir Karabaş Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Giresun, Türkiye. (nazik.celikkanat@giresun.edu.tr)

ARTICLE HISTORY

Received:
15.11.2019

Accepted:
16.12.2019

Anahtar Kelimeler:

Ekoturizm
Destinasyon
Destinasyon Aidiyeti

Keywords:

Ecotourism
Destination
Destination Belonging

Article Type: *Research Paper*

ÖZ

Çalışmanın amacı, Giresun ilinde yaşayan yerel halkın ekoturizmin etkilerine (ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel) ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmeye çalışmaktır. Ayrıca, yapılan çalışmada yerel halkın ekoturizmin etkilerine yönelik algıları ile destinasyon aidiyeti arasındaki ilişki durumu da incelenmiştir. Araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla toplam 500 adet anket dağıtılmış ve toplam 396 adet anket değerlendirmeye alınarak, SPSS 22.0 istatistiksel paket programı yardımıyla veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, yerel halkın ekoturizmin etkilerine ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılamaları orta düzeyin üzerinde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yerel halkın demografik özellikleri ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılamaları arasında yapılan ilişkisel analizler değerlendirildiğinde, erkeklerin kadınlara oranla ekonomik etkileri daha çok algıladıkları, evlilerin bekârlara oranla daha çok destinasyon aidiyetine sahip oldukları, merkezde yaşayanların ilçede yaşayanlara oranla ekonomik etkileri daha çok algıladıkları, 15-24 yaş arası kişilerin hem 60 yaş ve üzeri hem de 25-59 yaş arası kişilere oranla daha az destinasyon aidiyetine sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda, ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri ile destinasyon aidiyeti arasında zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

The aim of the study is to measure the perceptions of the local people who live in the Province of Giresun related to the effects of ecotourism (economic, socio-cultural and environmental) and destination belonging. In addition, the relationship between the perceptions of the local people regarding the effects of ecotourism and destination belonging has also been examined. A total of 500 questionnaires were distributed in order to obtain the research data, a total of 396 questionnaires were taken into consideration and data was analysed through SPSS 22.0 statistical package program. As a result of the conducted analyses, it was concluded that the perceptions of the local people in terms of the effects of ecotourism and destination belonging were above the medium level. Besides, it was seen that men perceive the economic effects more compared to the women, married had more destination belonging than single people, those living in the city centre perceived the economic effects more than those living in the districts, individuals aged between 15 and 24 years have less destination belonging compared to the individuals aged 60 and older and individuals aged between 25 and 59 when the relational analysis of the demographic characteristics of the local people and their perceptions related to effects of ecotourism and destination belonging was evaluated. As a result of the correlation analysis which was conducted in order to determine the relationship between the scales, it was concluded that there was a weak and positive relationship between economic, socio-cultural and environmental impacts of ecotourism and destination belonging.

***Sorumlu Yazar:** Nazik ÇELİKKANAT PASLI

E posta: nazik.celikkanat@giresun.edu.tr

GİRİŞ

Değişen yaşam standartlarına ve çevre bilincinin artmasına bağlı olarak turizmde çeşitlilik ve yenilik arayışları artmakta; deniz-kum-güneşten oluşan klasik turizm anlayışı, yerini kültür, tarih, yerel değerler, macera ve eğlence anlayışına bırakmaktadır (Mansuroğlu, 2006, s.35). Türkiye, birçok turistik talebi karşılayabilecek kültürel, tarihi, doğal güzelliklere sahip ve alternatif turizm çeşitlerinin birçok türünün uygulanabileceği bir destinasyondur. Özellikle turizmin 12 aya yayılması ve belirli bölgelerindeki yoğunlaşmanın azaltılması amacıyla kitle turizmi dışında diğer turizm türlerine yoğunlaşmak gerekmektedir (Paslı ve Çelikkanat Paslı, 2019, s.298). Kitle turizmin, bölgesel ve mevsimsel yoğunlaşmaya bağlı olarak çevreye verdiği olumsuz etkileri yüzünden tüketiciler ve işletmeciler, turizmin olumsuz etkilerini en aza indirgeyebilecek farklı turizm türlerine yönelik arayışlara girmiştir. Bu doğrultuda öne çıkarılan turizm türlerinden birisi de ekoturizmdir. Ekoturizm, farklı turistik faaliyetleri bünyesinde barındıran ve turizmin her mevsim ülkenin çeşitli destinasyonlarına yayılmasına imkân sağlayan bir turizm çeşididir. Giresun ili de çeşitli turistik faaliyetleri bünyesinde barındıran ve alternatif turizm türlerinin uygulanma potansiyeline elverişlidir. Bu nedenden dolayı Giresun ilinde ekoturizm faaliyetleri yürütülmektedir.

Turistik destinasyonların diğer destinasyonlarla rekabet edebilmesi yerel halkın destinasyona olan desteği ile mümkün olabilmektedir. Bu doğrultuda yerel halkın, destinasyonun turizm faaliyetlerine etkin katılımının sağlanması gerekmektedir. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olan ekoturizm faaliyetleri sayesinde yerel halk, destinasyondaki turizm faaliyetlerinde yer almakta, çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda etkilenmektedir. Araştırma kapsamında Giresun ilinde gerçekleşen ekoturizm faaliyetlerinin yerel halka olan çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik etkilerinin destinasyon aidiyeti ile ilişkisi incelenecektir. Yerel halkın, kamu ve özel sektörün çabasıyla gelişim gösteren ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi destinasyonun olumlu yönde etkilenmesi açısından önem arz etmektedir.

Ekoturizm Kavramı

Günümüzde hem ulusal hem de uluslararası pazarlarda başarılı olmak için ekolojik çevreyi tahrip etmemeye ve hatta çevreyi korumaya yönelik uygulamalara yatırım yapmak gerekmektedir (Altunöz, Arslan ve Hassan, 2014). Ekoturizm “çevreyi koruyan, yerel halkın refahını sağlayan, doğal alanlara yapılan duyarlı seyahatler” olarak tanımlanmaktadır (ecotourism.org). Ekoturizmin temelinde yapaylıktan uzaklaşma, doğallık, doğayla iç içe olma, serbestlik ve stresten uzaklaşma vardır (Gündüz ve Dönmez, 2018, s.160). Ekoturizmde, kitle turizminin aksine küçük boyutlu turist grupları, yerel katılım, çevresel koruma, turizmin yarattığı olumsuz etkilerin en aza indirilmesi söz konusudur (Çalık, 2019, s.83).

Ekoturizm faaliyetlerini uygulayan, katılan ve pazarlayanların aşağıdaki ekoturizm ilkelerini benimsemeleri gerekmektedir (ecotourism.org):

- Fiziksel, sosyal, davranışsal ve psikolojik etkilerin en aza indirilmesi,
- Çevresel ve kültürel farkındalık ve saygının oluşturulması,
- Hem ziyaretçilere hem de yerel halka olumlu deneyimlerin sağlanması,
- Koruma için doğrudan finansal yararlar sağlanması,
- Hem yerel halk hem de özel sektör için finansal faydalar sağlanması,
- Ziyaretçilerin, ev sahipliği yapan ülkenin politik, çevresel ve toplumsal iklimine duyarlılığının oluşturulmasına olanak sunulması,
- Düşük etkili tesislerin tasarlanması, inşa edilmesi ve işletilmesi.

Ekoturizmin çıkış noktası, ekonomik (gelirlerin yerel halka dağıtılması), sosyo-kültürel (sosyal ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi) ve çevresel (doğaya tahribatı en aza indirmek) konularda sürdürülebilir ilkeleri gözetmektir (Sezerel, 2016, s.35). Bu nedenle ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin araştırılıp, tespit edilip, planlanıp, uygulanması, ekoturizmde sürdürülebilirliğin sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Ekoturizmin Çevresel Etkileri

Turizm sektörünün en değerli hammaddelerinden bir tanesi olan fiziki çevre, sektörle beraber değerlendirildiğinde birbirlerinden ayrılamaz bir bütün olarak düşünülmektedir. Turistlerin destinasyon tercihlerini büyük ölçüde bu noktaların sahip olduğu fiziksel çevre özellikleri belirlemektedir (Şahbaz ve Karaçar, 2013, s.14). Altunöz, Arslan ve Hassan (2014)'e göre turizm ekonomiye sağladığı katkı, sosyolojik ve kültürel gelişim imkânı gibi pek çok olumlu yönüyle bilinen aynı zamanda doğa ve çevre üzerinde geri dönüşü mümkün olmayan tahribatlar bırakmasından korkulan bir sektördür. Alternatif turizm türlerinden olan ekoturizmin çevre üzerinde olumlu etkisi olduğu ve bu etkinin turistlerin destinasyon tercihlerinde rol oynadığı bilinmektedir.

Duyarlı, eğitilmiş ve daha üst düzey ihtiyaçları olan bir tüketici kitlesine hitap eden ekoturizm, o bölgelere ait canlı türlerini ve habitatlarını yaşayarak öğrenme ve etkileşimde bulunma olanağı vermektedir. Bu deneyimi sunabilmesi için o bölgenin bozulmamış bir potansiyelinin olması gerekmektedir (Akoğlan Kozak ve Bahçe, 2012, s.172). Dolayısıyla o bölgelerdeki turizmin sahip olduğu çevresel değerlerin korunması sağlanmaktadır (Uçar, Çeken ve Ökten, 2010, s.44). Ekosistem içerisine dâhil olan kaynakların ve varlıkların korunmasının temelinde dayalı ilkelere bağlı olan ekoturizm, çevre üzerinde en az olumsuz etkiye yol açacak potansiyele sahip bir turizm çeşididir (Demir ve Çevirgen, 2006, s.68). Ayrıca, kite turizmi yerine, bireysel veya daha küçük gruplar halinde gelecek turistleri çekmeyi, turizm faaliyetlerini daha uzun bir alana yaymayı, farklı mekânlara yaygınlaştırmayı tercih eden ekoturizm, turizm alanlarında, kısa bir zamanda çevreye büyük bir baskının yaratılmasını ve kalabalıklaşmayı da önleyecek niteliktedir (Tuna, 2007, s.168).

Ekoturizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Bir bölgenin turizm açısından başarısı doğal zenginlikleri, tarihi mirası ve özgün yerel kültürlerinin korunması ile mümkündür. Sanayileşme sonucu ortaya çıkan kısa ömürlü tüketim alışkanlığı tüm bu faktörleri olumsuz etkilemekte, turizm ürünleri üzerinde yalnızca olumsuz fiziki etkiler değil, psikolojik anlamda da tatminsizliğe yol açabilen etkiler oluşturmaktadır. Dolayısıyla turizm pazarlama politikalarını planlarken fiziki sürdürülebilirlik boyutuyla beraber manevi doyumluluk boyutu da dikkate alınmalıdır (Andarabi, Altunöz ve Hassan, 2014).

Ekoturizm, çevreyi bozmayan, çevresel ve doğal kaynaklara zarar vermeden onların sürekli korunması ve doğru işletilmesine katkıda bulunan doğaya dayanan bir turizm çeşidi olarak ifade edilmektedir (Akay ve Zengin, 2012, s.116). Ekoturizm alanlarında gerçekleşen rekreasyon aktivitelerinin sosyokültürel faydaları incelendiğinde, insanları sosyal olarak etkileşime geçirmek, bir bütün olarak topluma yardım etmek ve kültürel kimlik kazandırmak gibi çeşitli faydaları içermektedir (Yayla ve Güven, 2019, s.44).

Ekoturizmin, farklı kültürlerle karşı saygı duyulmasını sağlamak ve insan haklarına saygılı olmak gibi etik hedefleri bulunmaktadır (Sezgin ve Özdemir, 2016, s.16). İnsanlığın ortak mirası olan sosyo-kültürel değerler, uzun yıllar boyunca sürdürülebilir düzeyde olduğu sürece ülkelerin tanıtılmasına katkı sağlamakta, kültürlerarası etkileşim ve gelişim sürecinin başlamasına olanak sağlamakta ve ülkelerin uluslararası prestij kazanmasına fırsat oluşturmaktadır (Koçan, 2012, s.70). Ayrıca ekoturizmden gelir elde edilmesiyle birlikte bölgede yaşayan yerel halk kazanç sağlamakta ve istihdam amacıyla köyden kente yapılan göçler de kontrol altında tutulmaktadır. Bu sayede yerel bilgiler de toplum içinde kalarak devamlılığı sağlanmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009, s.153).

Ekoturizm doğal alanlar kadar, bu alanlarda yer alan kültürel değerlerin korunmasını da amaçlamaktadır. Destinasyona ziyarete gelen turistler bölgenin doğal çekiciliklerinin yanı sıra bölgede yaşayan yerel halkın sahip olduğu kültürlerle de yakından ilgilenmektedir. Turistler ve yerel halk arasında oluşan etkileşimle birlikte, bölgenin sahip olduğu kültürel değerlerin tanıtılması ve bunların sürdürülebilirliğinin sağlanması, kültürel mirasın ön plana çıkmasına olanak sağlayacak, bununla birlikte sağlık, güvenlik ve eğitim gibi konularda yerel halkın sosyal refahı olumlu yönde etkilenecek, yaşam kalitesinde artış gözlemlenecektir (Demir ve Çevirgen, 2006, s.72).

Ekoturizmin Ekonomik Etkileri

Yürütülecek planlı ekoturizm faaliyetleri sayesinde, kırdan kente göçün en önemli sebeplerinden biri olan işsizliğin giderilmesi veya azaltılması söz konusudur. Ekoturizm, yöre halkının, kendi yöresine ait ürünleri üretmesini, satmasını ve kullanmasını sağlayarak veya ekoturizme yönelik konaklama ve yiyecek içecek tesislerinde çalışarak, düzenli gelir elde etmesi mümkün olabilmektedir (Belber, 2018, s.23). Ekoturizm doğal ve kültürel mirası korumasının dışında bölge halkına doğrudan ya da dolaylı olarak istihdam sağlayacak potansiyeli barındırmaktadır. Giresun ilinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli, kamu ve özel sektör yatırımcıları tarafından uygun projelerle desteklenebilir, teşvik programlarından yararlanılarak projelere işlerlik kazandırılarak hayata geçirilmesi sağlanabilir. Yöre halkı tarafından Giresun da üretilen yerel zanaatlar, hediyeelik eşyalar, (dantel, iğne oyları, bez bebekler, yöresel bazı yiyecekler) bölgeye ekonomik olarak katkı da bulunmasının yanı sıra yöre kadınlarının iş hayatında yer almasını da sağlamaktadır (Paslı ve Çelikkanat Paslı, 2019, s.303).

Bir destinasyonda ekonomik başarı sağlayabilmek adına işletmelerin sunduğu katma değerler son derecede önemli bir etkiye sahiptir. Öyle ki, bir ülkede işletmecilik sektörünün gelişimine bağlı olarak işletme sayılarının artmasıyla beraber genel olarak ekonomik performansın da doğal olarak artacağı söylenebilir. İşletmelerin başarılı olmaları ve faaliyet gösterdikleri alanlarda uzun süreler yaşamlarını sürdürebilmeleri için birçok farklı açıdan dinamik bir yapıya sahip olmaları gerekmektedir (Sevim ve Paslı, 2018, s.80). Bu sebeplerden dolayı ekoturizm faaliyetinde bulunacak işletmelerin kurulması ve dinamiklerinin artırılması, hem bölge hem de ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Destinasyon Aidiyeti

Aidiyet, bireylerin fiziksel/yer ve sosyal ortamlara karşı geliştirdiği duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel alanlar; ev, iş yeri, mahalle, şehir, ülke gibi unsurlar iken, sosyal ortamlar; insanların bir araya gelmesini sağlayan fiziksel ortamlar sayesinde oluşturulan ilişkilerdir (Bezirgan, 2014, s.49). Bu çalışmada kullanılan aidiyet kavramı, belirli bir yere ait olmayı ifade eden “yer aidiyeti” yönüyle kullanılacaktır. Bir şehre aidiyet duymak, o şehirde doğmakla ilgili olabileceği gibi, o şehirde yaşananlarla ilgili de olabilmektedir (Burnaz ve Ayyıldız, 2017, s.245).

Yer aidiyeti, bireyin bir destinasyon aracılığıyla kendi kimliğini tanımlaması, kendini ilgili destinasyon ile özdeşleştirilmesi ve söz konusu destinasyona ait hissetmesi durumunu içermektedir (Yılmazdoğan, 2017, s.43). Bir başka tanımlamaya göre ise coğrafi bir alan veya mekâna karşı geliştirilen bağlılık olarak ifade edilmektedir (Bezirgan ve Koç, 2014, s.919).

Andarabi, Altunöz ve Hassan (2014) çalışmalarında turizmin sebep olabileceği kültürel yozlaşma, çevre kirliliği, doğal kaynaklarda meydana gelebilecek tahribatlar vb. pek çok olumsuz etkinin en aza indirgenmesinin yerel halkın turizme bakışını olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Turizm hareketlerinin yerel halk tarafından kabul edilmesi ve desteklenmesi bir yandan bölgede turizmin daha başarılı bir şekilde sürdürülmesine diğer yandan bölgede yaşayan yerli ve yabancı bireylerin destinasyona yönelik olumlu duygular geliştirmesine yol açacaktır. Nitekim eko turizm yaklaşımında yer alan; farklı kültürlerle ve insan haklarına saygı (Sezgin ve Özdemir, 2016), doğaya tahribatı en aza indirmek, sosyal ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi (Sezerel, 2016) gibi unsurların temelinde turizmin sürdürülebilir gelişimi yer almaktadır. Bu kapsamda eko turizmin gelişiminin bir bölgede yaşayan bireylerin destinasyon aidiyetini arttırabileceği söylenebilir.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Türkiye turizm stratejisi 2023 planına göre; turizm türlerinin çeşitlendirilmesi kapsamında, gelecek dönemlerde, öncelikle geliştirilmesi planlanan turizm türleri (sağlık ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, ekoturizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizmi) yer almaktadır. Turizm Gelişim Bölgeleri, Turizm Koridorları, Turizm Kentleri ve Ekoturizm Bölgelerinin geliştirilmesi kısımlarında tematik ve yönlendirici nitelikte bir yaklaşım önerilmektedir. Belirtilen planlar doğrultusunda ekoturizm konulu çalışmaların önemi daha da artmaktadır.

Araştırma kapsamında alanyazına katkı sağlamak amacıyla ekoturizm hakkında açıklayıcı bilgiler verilmiş, Giresun ilinde yaşayan yerel halkın, bölgede yer alan ekoturizm unsurlarının ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin, destinasyon aidiyeti ile arasındaki ilişkiyi belirlemek ve aynı zamanda ekoturizmin etkileri ile destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın evreni, 2018 yılı içerisinde Giresun ilinin merkez ve ilçelerinde yaşayan yerel halktan oluşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2018 yılında Giresun nüfusu 453 bin 912 olarak belirlenmiştir. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'ın belirttiği %5 hata payı ve %95 güven düzeyinde olması gereken örneklem büyüklüğü 385'dir (Aktaran: Karakaş ve Şengün, 2017, s.189). Bu amaçla, araştırmanın evrenini temsil edecek yeterli örnekleme ulaşmak amacıyla, yerel halka kolayda örnekleme yöntemi ile toplam 500 adet anket dağıtılmış ve bunların 443'ü doldurularak geri dönmüştür. Doldurulan 443 anketten 47 tanesi eksik ve yanlış doldurulma sebebiyle araştırmadan çıkarılmış ve toplamda 396 anket araştırmanın verilerinin değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Böylece evreni temsil edebilecek hedeflenen örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmada, anket formu üç bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde, yerel halkın demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak katılımcıların yaşı, cinsiyet durumu, medeni durumu, ikamet ettiği yer ve ikamet edilen yıla dair sorular sorularak cevaplar elde edilmiştir. İkinci bölümde, Giresun ilinde yaşayan yerel halkın ekoturizmin etkilerine ait algılarını ölçmek amacıyla, Kavak'ın 2015 yılında "Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumları" isimli yüksek lisans tezi çalışmasında oluşturduğu ölçekten faydalanılmıştır. 3 alt boyut ve 16 ifadeden oluşan ölçeğe uygulanan güvenilirlik analizi sonucunda, ölçeğin güvenilirliği ,857 olarak elde edilmiştir. Kalaycı (2010, s.405)' ya göre bu durum, ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırmanın ölçeğinden elde edilen güvenilirlik düzeyinin ,80'in üzerinde olması, Kavak (2015)'in çalışması (,939) ile benzerlik gösterirken, Gündüz ve Dönmez (2018)'in çalışması (,705) ile benzerlik göstermemektedir. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik sonuçları değerlendirildiğinde, ekonomik etki alt boyutuna ait güvenilirlik sonucu ,801, sosyo-kültürel etki ,792, çevresel etkiye ait güvenilirlik sonucu ise ,778 olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar incelendiğinde, ekonomik etki boyutu yüksek derecede güvenilir sonuç verirken, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerine ait sonuçlar kabul edilebilir seviyede sonuç vermiştir. Bununla birlikte, araştırmada yerel halkın Giresun iline yönelik aidiyet algısını ölçmek amacıyla, Arslan Ayazlar ve Ayazlar (2016) tarafından kullanılan tek boyuttan ve 4 ifadeden oluşan destinasyon aidiyeti ölçeği kullanılmış ve ölçeğin güvenilirliği 0,811 olarak elde edilmiştir. Bu durum ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırmanın ölçeğinden elde edilen güvenilirlik düzeyinin, 80'in üzerinde olması, Arslan Ayazlar ve Ayazlar (2016)'ın ölçek güvenilirliği ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada analizi yapılacak olan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla basıklık-çarpıklık katsayıları incelenmiş ve kullanılan ölçeklerdeki bütün ifadelerin (+1) ile (-1) arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç, Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2014, s.16)'e göre verilerin normalden aşırı sapma göstermediğini, bu yüzden araştırmanın analizlerinde parametrik testlerden yararlanılacağını göstermiştir. Bu doğrultuda demografik değişkenlerle, kullanılan ölçeklerin arasındaki ilişkiyi belirlemek için ikili ifadelerde t-testi yapılmış, üç ve daha fazla ifadeler için ise varyans analizinden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmanın verilerinin analizi doğrultusunda, ekoturizmin genel etkileri ve alt boyutları ile destinasyon aidiyeti arasındaki ilişkinin yönünü belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR**Ankete Katılanların Demografik Özellikleri**

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, medeni durum, yaşanılan yer ve yaşanılan yıl durumu) ait bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Ankete katılanların demografik özellikleri

Değişkenler	Değer	Frekans (F)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	185	46,7
	Erkek	211	53,3
Medeni Durum	Bekâr	230	58,1
	Evli	166	41,9
Yaş	16-24	128	32,3
	25-59	177	44,7
	60 yaş ve üzeri	91	23
Giresun’da nerede yaşıyorsunuz?	Merkez	184	46,5
	İlçe	212	53,5
Kaç yıldır Giresun’da yaşıyorsunuz?	1-5 yıl	133	33,6
	6-10 yıl	105	26,5
	11 yıl ve üzeri	158	39,9
TOPLAM		396	100

Tablo 1 değerlendirildiğinde, ankete katılan yerel halkın 185’i kadın (%46,7) ve 211’i erkeklerden (%53,3) oluşmakta olup, bu kişilerin 230’u bekâr (%58,1), 166’sı ise evlidir (%41,9). Bununla birlikte yerel halkın yaş durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde, % 32,3’ü genç yaş aralığında, %44,7’si orta yaş aralığında ve %23’ü ise üçüncü yaş aralığındadır. Giresun’da ankete katılan yerel halkın 184’ü (%46,5) merkezde yaşarken 212’si (%53,5) ise ilçelerde yaşamaktadır. Ayrıca bu kişilerin ikamet süreleri değerlendirildiğinde, %33,6’sı 5 yıldır, %26,5’i 6 ile 10 yıldır ve %39,9’u ise 11 yıl ve daha fazla süredir Giresun’un merkez ve ilçelerinde yaşamalarını sürdürmektedirler.

Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 2.’de, ankete katılan yerel halkın ekoturizmin etkilerine ve destinasyon aidiyetine yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 2: Ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine yönelik tanımlayıcı istatistikler

Boyutlar	İfade Sayısı	Ortalama	Standart Sapma
Ekonomik Etki	7	3,88	,61
Sosyo-Kültürel Etki	5	3,93	,72
Çevresel Etki	4	3,79	,74

Ekoturizmin Genel Etkisi	16	3,86	,53
Destinasyon Aidiyeti	4	3,80	,78

Tablo 2.'ye göre, Giresun ilinde yaşayan yerli halkın ekoturizmin etkilerini algılamasına ait ortalamasının 3,86, destinasyon aidiyetinin ise, 3,80 olduğu görülmektedir. Elde edilen ortalamalar, yerel halkın ekoturizmin bölgeye olan etkisine ait ortalamalara ve destinasyon aidiyetine ait ifadelere yüksek düzeyde katıldıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, ekoturizmin etkilerinin alt boyutlarına ait ortalamaları değerlendirildiğinde, en yüksek ortalamanın 3,93 ile sosyo-kültürel etki olduğu görülürken, bunu ekonomik etki ve çevresel etki izlemektedir.

Demografik Değişkenlere Göre Yerel Halkın Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyetine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyet, medeni durum, ikamet ettiği yer, yaş, ve ikamet süresi ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla t-testi ve varyans analizinden yararlanılmış ve elde edilen sonuçlar ilgili tablolarda gösterilmiştir.

Yerel Halkın Cinsiyet Durumları ile Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyeti Algılarına İlişkin t-testi Sonuçları

Tablo 3: Cinsiyet değişkeninin yerel halkın ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılarına ilişkin t-testi sonuçları

Boyutlar	Erkek		Kadın		t	P
	X	Ss	X	Ss		
Ekonomik Etki	3,96	,56	3,81	,64	2,474	,014*
Sosyo-Kültürel Etki	3,99	,70	3,88	,73	1,630	,104
Çevresel Etki	3,74	,76	3,82	,72	-1,033	,302
Ekoturizmin Genel Etkisi	3,90	,50	3,83	,55	1,331	,184
Destinasyon Aidiyeti	3,82	,74	3,78	,82	,441	,659

p*,<,05

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın cinsiyet durumları ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, cinsiyet durumu ile destinasyon aidiyeti ($p=0,659>0,05$), ekoturizmin genel etkisi ($p=0,184>0,05$), ve alt boyutları olan sosyo-kültürel etkisi ($p=0,104>0,05$), çevresel etkisi ($p=0,302>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, ekoturizmin ekonomik alt boyutu ile cinsiyet durumu arasında ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ($p=0,014<0,05$) rastlanılmıştır. Ekonomik etki boyutundaki anlamlı farklılığa ilişkin ortalamalar incelendiğinde, erkek olan yerel halkın ortalamalarının (3,96) kadın olan yerel halkın ortalamalarına (3,81) oranla, Giresun ilinde ekoturizmin ekonomik etkilerini daha yüksek algıladığı söylenebilir.

Yerel Halkın Medeni Durumları ile Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyeti Algılarına İlişkin t-testi Sonuçları

Tablo 4: Medeni durum değişkeninin yerel halkın ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılarına ilişkin t-testi sonuçları

Boyutlar	Bekâr	Evli	t	P
----------	-------	------	---	---

	X	Ss	X	Ss		
Ekonomik Etki	3,91	,55	3,83	,67	1,368	,172
Sosyo-Kültürel Etki	3,94	,72	3,91	,71	,431	,667
Çevresel Etki	3,99	,72	3,77	,77	,274	,784
Ekoturizmin Genel Etkisi	3,88	,50	3,83	,57	,949	,343
Destinasyon Aidiyeti	3,71	,79	3,93	,75	-2,774	,006*

p*,<,05

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın medeni durumları ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, medeni durumu ile ekoturizmin genel etkisi ($p=0,343>0,05$) ve alt boyutları olan ekonomik etki ($p=0,172>0,05$), sosyo-kültürel etki ($p=0,667>0,05$), çevresel etki ($p=0,784>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, destinasyon aidiyeti ile medeni durum arasında ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ($p=0,006<0,05$) rastlanılmıştır. Destinasyon aidiyetindeki anlamlı farklılığa ilişkin ortalamalar incelendiğinde, evli olan yerel halkın ortalamalarının (3,93) bekâr olan yerel halkın ortalamalarına (3,71) oranla, Giresun iline ait aidiyet duygusunu daha yüksek algıladığı söylenebilir.

Yerel Halkın İkamet Ettiği Yer ile Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyeti Algılarına İlişkin t-testi Sonuçları

Tablo 5: İkamet edilen yer değişkeninin yerel halkın ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılarına ilişkin t-testi sonuçları

Boyutlar	Merkez		İlçe		t	P
	X	Ss	X	Ss		
Ekonomik Etki	3,94	,62	3,82	,59	2,000	,047*
Sosyo-Kültürel Etki	3,91	,78	3,95	,66	-,503	,615
Çevresel Etki	3,82	,77	3,76	,71	,808	,420
Ekoturizmin Genel Etkisi	3,90	,56	3,83	,50	1,176	,240
Destinasyon Aidiyeti	3,84	,78	3,76	,78	-1,091	,276

p*,<,05

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın ikamet ettiği yer ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, ikamet edilen yer ile destinasyon aidiyeti ($p=0,276>0,05$), ekoturizmin genel etkisi ($p=0,240>0,05$), ve alt boyutları olan sosyo-kültürel etkisi ($p=0,615>0,05$), çevresel etkisi ($p=0,420>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, ekoturizmin ekonomik alt boyutu ile ikamet edilen yer durumu arasında ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ($p=0,047<0,05$) rastlanılmıştır. Ekonomik etki boyutundaki anlamlı farklılığa ilişkin ortalamalar incelendiğinde, merkezde yaşayan yerel halkın ortalamalarının (3,94), ilçede yaşayan yerel halkın ortalamalarına (3,82) oranla, Giresun ilinde ekoturizmin ekonomik etkilerini daha yüksek algıladığı söylenebilir.

Yerel Halkın Yaş Durumları ile Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyeti Algılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 6: Yaş değişkeninin yerel halkın ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılarına ilişkin varyans analizi sonuçları

ANOVA						
Boyutlar	Yaş Durumu	X	Ss	F	p	Scheffe Testi Sonucu
Ekonomik Etki	A. 15-24	3,90	,55	,536	,585	-
	B. 25-59	3,89	,60			
	C. 60 Yaş ve Üzeri	3,82	,68			
Sosyo-Kültürel Etki	A. 15-24	3,86	,73	,849	,429	-
	B. 25-59	3,96	,73			
	C. 60 Yaş ve Üzeri	3,97	,67			
Çevresel Etki	A. 15-24	3,82	,72	,243	,784	-
	B. 25-59	3,78	,73			
	C. 60 Yaş ve Üzeri	3,75	,79			
Ekoturizmin Genel Etkisi	A. 15-24	3,86	,48	,174	,840	-
	B. 25-59	3,87	,55			
	C. 60 Yaş ve Üzeri	3,83	,56			
Destinasyon Aidiyeti	A. 15-24	3,65	,77	5,932	,003*	C>A
	B. 25-59	3,80	,79			
	C. 60 Yaş ve Üzeri	4,01	,74			

p*,<,05

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın yaş durumu ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, yaş durumu ile ekoturizmin genel etkisi ($p=0,840>0,05$) ve alt boyutları olan ekonomik etki ($p=0,585>0,05$), sosyo-kültürel etki ($p=0,429>0,05$), çevresel etki ($p=0,784>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, destinasyon aidiyeti ile yaş durumu arasında ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ($p=0,003<0,05$) rastlanılmıştır. Destinasyon aidiyetine ait anlamlı farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe Testi yapılmış ve anlamlı farklılığın 15-24 yaş arası (genç yaş) ile 60 yaş ve üzeri arasında (üçüncü yaş) olduğu belirlenmiştir ($p=0,003<0,05$).

Destinasyon aidiyeti algısı ile yerel halkın yaş durumlarına ait ortalamaların incelendiği Scheffe testi sonuçlarına göre, 60 yaş ve üzeri (üçüncü yaş) olan yerel halkın ortalamalarının (4,01), 15-24 yaş arasında (genç yaş) olan yerel halkın ortalamalarına (3,65) oranla yüksek olduğu ve bu duruma göre 60 yaş ve üzerinde olan yerel halkın 15-24 yaş arasında olan yerel halka oranla Giresun iline ait aidiyet duygusunu daha yüksek algıladığı söylenebilir.

Yerel Halkın İkamet Ettiği Süre ile Ekoturizmin Etkileri ve Destinasyon Aidiyeti Algılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 7: Yerel halkın ikamet ettiği süre değişkeninin ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyeti algılarına ilişkin varyans analizi sonuçları

ANOVA						
Boyutlar	İkamet Edilen Süre	X	Ss	F	p	Scheffe Testi Sonucu
Ekonomik Etki	A. 1-5 yıl	3,81	,55	1,226	,295	-
	B. 6-10 yıl	3,93	,54			
	C. 11 yıl ve Üzeri	3,90	,68			
Sosyo-Kültürel Etki	A. 1-5 yıl	3,87	,69	1,170	,312	-
	B. 6-10 yıl	3,91	,77			
	C. 11 yıl ve Üzeri	4,00	,70			
Çevresel Etki	A. 1-5 yıl	3,77	,70	1,347	,261	-
	B. 6-10 yıl	3,70	,79			
	C. 11 yıl ve Üzeri	3,85	,73			
Ekoturizmin Genel Etkisi	A. 1-5 yıl	3,81	,49	1,180	,308	-
	B. 6-10 yıl	3,85	,55			
	C. 11 yıl ve Üzeri	3,91	,55			
Destinasyon Aidiyeti	A. 1-5 yıl	3,55	,80	11,238	,000*	B>A C>A
	B. 6-10 yıl	3,84	,73			
	C. 11 yıl ve Üzeri	3,98	,75			

p*,<0,05

Giresun ilinde yaşayan yerel halkın ikamet ettiği süre ile ekoturizmin etkileri ve destinasyon aidiyetine ilişkin algılarını ölçmek amacıyla yapılan analiz sonucunda, ikamet edilen süre durumu ile ekoturizmin genel etkisi ($p=0,308>0,05$) ve alt boyutları olan ekonomik etki ($p=0,295>0,05$), sosyo-kültürel etki ($p=0,312>0,05$), çevresel etki ($p=0,261>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Bununla birlikte, destinasyon aidiyeti ile ikamet edilen süre durumu arasında ise, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ($p=0,000<0,05$) rastlanılmıştır. Destinasyon aidiyetine ait anlamlı farklılığın hangi ikamet süresi grupları arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe Testi yapılmış ve anlamlı farklılıkların 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında ($p=0,017<0,05$), ayrıca yine 1-5 yıl ile 11 yıl ve üzeri ikamet edenler arasında ($p=0,000<0,05$) olduğu belirlenmiştir.

Destinasyon aidiyeti algısı ile yerel halkın ikamet ettiği süre durumlarına ait ortalamaların incelendiği Scheffe testi sonuçlarına göre, 1-5 yıl arasında ikamet eden yerel halkın ortalamalarının (3,55) hem 6-10 yıl arasında ikamet eden yerel halkın ortalamalarına (3,84) hem de 11 yıl ve üzerinde ikamet eden yerel halkın ortalamalarına (3,98) oranla düşük olduğu, bu durumda yerel halkın ikamet ettiği süre arttıkça Giresun iline olan ait aidiyet duygusunun daha yüksek algılandığı söylenebilir.

Korelasyon Analizi

Tablo 8'e göre, ekoturizmin genel etkisi ile alt boyutları olan ekonomik etki, sosyo-kültürel etki ve çevresel etki ile destinasyon aidiyeti puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Kalaycı (2005: 116)'ya göre, destinasyon aidiyeti ile,

- ekoturizmin genel etkisi arasında pozitif yönde, çok zayıf anlamlı bir ilişki ($r = ,244$)
- ekonomik etki arasında pozitif yönde çok zayıf anlamlı bir ilişki ($r = ,175$)
- sosyo-kültürel etki arasında pozitif yönde çok zayıf anlamlı bir ilişki ($r = ,198$)
- çevresel etki arasında pozitif yönde çok zayıf anlamlı bir ilişki ($r = ,207$) bulunmuştur.

Tablo 8: Korelasyon analizi sonuçları

	Destinasyon Aidiyeti	p
Ekonomik Etki	,175**	,000
Sosyo-Kültürel Etki	,198**	,000
Çevresel Etki	,207**	,000
Ekoturizmin Genel Etkisi	,244**	,000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 8’den elde edilen sonuca göre, yerel halkın ekoturizmin genel etkisi ve alt boyutları olan ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkiye yönelik algılamaları olumlu yönde arttıkça, çok zayıf da olsa Giresun iline olan aidiyet duygusu düzeylerinin de olumlu yönde artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekoturizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faaliyet olması, son yıllarda turizm ile ilgilenen birçok ülkenin gündemine girmesine ve üzerinde önemli çalışmalar yapılmasına neden olmaktadır. Özellikle kitle turizminin doğal çevre ve kültürler üzerinde yarattığı olumsuz etki ülkelerin ekoturizme yönelmesine sebep olmuştur.

Ekoturizmin, yerel halkın üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bu etki ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkiye yönelik algılamalarını kapsamaktadır. Bu etkilere yönelik algılamalar olumlu yönde değiştikçe, Giresun iline olan aidiyet duygusu da artış gösterecektir.

Araştırma kapsamında, erkeklerin kadınlara oranla ekonomik etkileri daha çok algıladıkları tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlara oranla, ekoturizmin gelişmesinin destinasyonun ekonomik durumunu iyileştirdiği, yerel halk için yeni iş olanakları yarattığı, yerel halkın alım gücünü arttırdığı, halkın yaşam kalitesini yükselttiği, bölgenin tanıtımına katkıda bulunduğu, bölgede diğer ticari ve sanayi faaliyetlerinin gelişmesini sağladığı düşüncesi hâkimdir. Araştırma kapsamında medeni durumlar incelendiğinde ise evlilerin bekârlara oranla daha çok destinasyon aidiyetine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum evlilerin, aile sorumluluklarının artması (çocuk sahibi olma, çocuğun eğitimi, iş kurumuna bağlılık vb.) ve düzenli bir hayat kurmalarından dolayı bekârlara oranla yaşadıkları bölgeye daha çok aidiyet duygusu hissettikleri düşünülmektedir. Araştırmada İl merkezinde yaşayanların ilçede yaşayanlara oranla ekonomik etkileri daha çok algıladıkları tespit edilmekte, bunun sebebi olarak da İl merkezindeki fiyatların ilçelere oranla değişkenlik gösterdiği öngörülmektedir. 15-24 yaş arası kişilerin 60 yaş ve üzeri kişilere oranla daha az destinasyon aidiyetine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yaşın ilerlemesiyle beraber destinasyon aidiyetinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer benzer sonuç ise yerel halkın Giresun ilinde ikamet ettiği süre arttıkça destinasyona olan aidiyet duygusunu daha yüksek algıladığı söylenebilmektedir. Bu sonuca göre; yerel halk, Giresun’da yaşadığı süre uzadıkça, şehirden ayrılması durumunda üzüleceğini, şehirle arasında duygusal anlamda bir bağ kurduğunu, şehirde çevresinin olduğunu ve bu şehirde yaşamının iyi bir seçim olduğunu düşünmektedir.

Türkiye turizm stratejisi 2023 planına göre de üzerinde önemle durulan alternatif turizm türlerinin başında ekoturizm gelmektedir. Doğasıyla, kültürüyle bu alternatif turizm potansiyelini bünyesinde barındıran Giresun ve benzeri illerde çalışmalar yapılarak alanyazına katkı sağlanabilir.

Çalışmada çıkan sonuçlar incelendiğinde, daha az destinasyon aidiyetine sahip olan tarafların destinasyon aidiyetlerini artıracak çalışmalar yapılması gerektiği söylenebilir. Giresun ilinin özellikle kendine has çekiciliklerinin (çevre, kültür, ekonomik vb.) ön plana çıkartılarak, şehrin bu çekici unsurlarla bütünleşmesi sağlanmalı daha sonra ise yerel halkın bu çekiciliklerin önemli bir unsuru hale getirilerek destinasyon aidiyetinin artırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akay, B. ve Zengin, B. (2012). Ekoturizm Kaynaklarının Geliştirilmesi Doğu Marmara Bölgesi Örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (23): 115-122.
- Akoğlan Kozak, M. ve Bahçe, A. S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Altunöz, Ö., Arslan, Ö. E. ve Hassan, A. (2014). Turistlerin Yeşil Pazarlamaya Yönelik Görüşlerinin Demografik Değişkenler Kapsamında İncelenmesi, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43(1), 157-172.
- Andarabadi, F. F, Altunöz, Ö ve Hassan, A. (2014). Cittaslow Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı: Seferihisar Örneği, *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1):69-86.
- Arslan Ayazlar, R. ve Ayazlar, G. (2016). Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Tutumunda Aidiyet Duygusu ve Yaşam Tatmininin Rolü, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1451-1470.
- Belber, B. G. (2018). *Ekoturizmde Pazarlama Çabaları ve Turist Davranışlar*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Bezirgan, M. (2014). *Destinasyon İmajı, Algılanan Değer, Aidiyet ve Davranışsal Niyetler Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesi: Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Bezirgan, M. ve Koç, F. (2014). Yerel Mutfakların Destinasyona Yönelik Aidiyet Oluşumuna Etkisi: Cunda Adası Örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 917-928.
- Burnaz, E. ve Ayyıldız, H. (2017). Aidiyet Olgusunun Destinasyon Marka Kişiliği Algısına Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19): 243-259.
- Çalık, İ. (2019). Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik, (Editör: Bayram Kanca ve Çağdaş Ertaş), *Turizmin Geleceği: Yeni Arayışlar*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). Sosyal Bilimler için Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları, 3. Baskı, Pegem Yayıncılık: Ankara.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm Yönetim*, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Gündüz, B. ve Dönmez, Y. (2018). Üniversite Çalışanlarının Ekoturizm Algısı, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 20 (2): 152-162.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 5. Baskı, Asil Yayın Dağıtım: Ankara.
- Karakaş, A. ve Şengün, H. (2017). Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Yönelik Tutumları, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8(15), 183-202.
- Kavak, M. (2015). *Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç ve Algısı ve Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Koçan, N. (2012). Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam-Çamlıdere (Ankara) Jeopark ve Jeoturizm Projesi, *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, 3(2): 69-82.
- Kuter, N. ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri, *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2): 146-156.
- Mansuroğlu, S. (2006). Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(1): 34-46.
- Paslı, M. M. ve Çelikkanat Paslı, N. (2019). Giresun İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (Ek Sayı), 297-306.
- Sevim, U. ve Paslı, M. M. (2018). Konaklama İşletmelerinde Finansal Başarısızlığa Neden Olan Faktörlerin Dematel Yöntemiyle Analizi: Doğu Karadeniz Örneği, *Mali Çözüm Dergisi*. Sayı 147, 79-94.İstanbul.
- Sezerel, H. (2016). Sürdürülebilirlik ve Ekoturizm, (Editör: Gökçe Yüksek), *Alternatif Turizm*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Sezgin, M. ve Özdemir, S. (2016). Turizm ve Çevre, Yavaş Turizm, (Editör: Erkan Akgöz), *Turizm Paradigmaları*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Şahbaz, R. P. ve Karaçar, E. (2013). Yerel Çekiciliklerin Turizme Kazandırılmasına Yönelik Yöre Halkının Tutumları: Çankırı Tuz Mağarası Örneği (For Local Appeals to Tourism Attitude of Local People: Çankırı Salt Cave Case), *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(4), 12-19.
- TÜİK (2018). <http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=kategorist> (Erişim Tarihi: 7.03.2019).
- Tuna, M. (2017). Turizm Gelişiminin Çevresel Etkileri, (Editör: Muammer Tuna), *Turizm Sosyolojisi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Türkiye Turizm Stratejisi 2023 (2007). <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?> (Erişim Tarihi: 18.07.2019).
- Uçar, M., Çeken, H. ve Ökten, Ş. (2010). *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- URL: <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> (Erişim Tarihi: 11.03.2019).
- Yayla, Ö. ve Güven, Y. (2019). Rekreasyon ve Ekoloji, (Editör: Özgür Yayla ve Ercan Karaçar), *Rekreasyon Yönetimi Güncel Animasyon Uygulamaları*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Yılmazdoğan, O. C. (2017). *Destinasyon Aidiyeti ve Öncülerinin Destinasyon Sadakati Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.